

μως τὸ ἕνα τρίτο μένει σὲ ὑποχρεωτικὴ ἀγρονομία. Μέγα μέρος τῆς γῆς στὴν Κύπρον εἶναι ἐκκλησιαστικὰ καὶ κρατικὰ κτήματα. Καὶ τὰ μὲν ἐκκλησιαστικὰ ἀνέρχονται σὲ 300.000 σκάλες, τὰ δὲ κρατικὰ σὲ 720.000 σκάλες. Ἀπὸ τὰ τελευταῖα αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶναι διασκορπισμένα σὲ ὀλόκληρη τὴ νῆσον, μεγάλο μέρος εἶναι ἄγονες ἐκτάσεις, νῆσοι, μεγάλα δὲν ἀποκλείεται ἡ μελλοντικὴ — τουλάχιστον ἐνὸς σημαντικοῦ μῆματος — μετατροπὴ σὲ γόνιμη γῆ, ἐπ' ὅσον καταβληθῆ ἡ δέουσα προσπάθεια καὶ χρησιμοποιοῦν τὰ κτῆματα μέσσω.

Ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἐκτὸς τῆς υποχρεωτικῆς ἀγρονομίας καὶ οἱ συνθηκῆς καλλιέργειας δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένες — χωρὶς καὶ νὰ ὑπερβάλλῃ κανεὶς χαρακτηριζοντάς τας πρωτόγονες — συνάγεται ὅτι ἡ γεωργικὴ ἔκταση δὲν εἶναι ἐπαρκὴς γιὰ τὴν ἀποσχόληση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἐλαφύση ἐνὸς ἱκανοποιητικοῦ εἰσοδήματος γιὰ τὴ διαβίωσίν του.

Αὕτη εἶναι ἡ κατάσταση σὲ γενικῆς γραμμῆς τῆς γεωργίας στὴ Μεγαλόνησο. Ἐἵναι φανερό, ὕστερ ἀπὸ ὅσα ἐκτέθηκαν, ὅτι κολλοσιαιῶν προβλήματα ὀρθώνονται μπροστὰ στὴ νέα Διοίκηση, τὰ ὁποῖα ἂν δὲν ἀντιμετωπισθοῦν κατὰ τρόπο ὀρθολογικὸν καὶ συμφέροντα γιὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς περιοχῆς, εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ δικαιωνίσουν τὴν καθυστέρηση τῆς Κύπρου καὶ τὰ ματαιώσουσιν τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀνάπτυξιν.

Πρέπει νὰ τονισθῆ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι εἶναι ἀπαραίτητὴ ἡ ἐκπόνηση καὶ ἡ σὲ συνείδησιν ἐφαρμογὴ ἐνὸς πλήρους οἰκονομικοῦ προγράμματος ἀνορθώσεως τῆς Νήσου. Τὸ πρόγραμμά αὐτό, ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς ἀνυπόστατες ὁποιοδήποτε καὶ τίς ὁποιοδήποτε σκοπιμότητες, πρέπει νὰ ἀποσκοπῆ στὴ σύμμετρη ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν κλάδων τῆς Κυπριακῆς Οἰκονομίας. Νὰ μὴν ἐπαναληφθῆ δηλαδὴ τὸ προηγούμενον τῆς Ἑλλάδας πῶς, δεκαπέντε χρόνια μετὰ τὸν πόλεμον καὶ σὲ ἐποχὴν παγκόσμιας ἀναδημιουργίας, παραμένει καθυστερημένη καὶ ὑπανάπτυκτη καὶ ἡ οἰκονομία τῆς ἀναμικῆ καὶ ἀνάπηρη, μετὰ τὴν παραπέρα ἐπιδείνωσιν. Ἀπὸ τώρα καὶ πᾶν ἄκόμα μελετηθοῦν οἱ ὑπάρχουσες δυνατότητες, ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλοὺς ὅτι ἡ Κύπρος δὲν παρέχει περιθώρια βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης, λόγῳ τῆς περιορισμένης ἀγορᾶς τῆς καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ στὴν ἴδρυση ἐλαφρῶν γεωργικῶν κυρίως βιομηχανιῶν. Νομίζομε ὅτι ἡ ἀπόψιν αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη. Ἡ περιορισμένη ἀγορὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἀνασταλτικὸν παράγοντα ἐκβιομηχάνισσης, ὅταν μάλιστα πρὸς τὴν καταύθυνσιν αὕτη τρέπονται σήμερον ἕλες οἱ χώρες, μεγάλες καὶ μικρές, ποὺ ἔχουν συναίσθησιν τοῦ ὅτι ἡ πραγματοποίηση

τῆς ἐκβιομηχάνισσης εἶναι ἀποφασιστικὸς σταθμὸς γιὰ τὴν οἰκονομικὴν τὴν ἀνάπτυξιν. Ἄλλωττε χωρὶς βιομηχανία, εἶναι ἀδύνατον ἡ ἀπὸρρόφησιν τοῦ πλεονάζοντος καὶ ὑποαπασχολουμένου σήμερον δυναμικοῦ τῆς Κυπριακῆς ὑπαίθρου καὶ οὐτοπία ἡ συγκράτησιν τοῦ πληθυσμοῦ μέσα στὰ ἔθνη τῆς νῆσου. Συνεπῶς, τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης πρέπει νὰ θεωρηθῆ καὶ νὰ ἀντιμετωπισθῆ στὸ σύνολόν του καὶ ὄχι μόνον πλευρᾶ. Μέσα σ' αὕτη τὴν καθολικὴν θεώρησιν καὶ ἀντιμετώπισιν ὅθ' βροῦν τὴ λύσιν τους καὶ τὰ σημερινὰ πολλαπλὰ γεωργικὰ προβλήματα τῆς Κύπρου.

Ἡ ἀναρχία τῶν καλλιέργειων, οἱ χαμηλὰ ἀποδόσεις καὶ οἱ πρωτόγονοι ὄροι ἐκμετάλλευσσης τῆς γῆς μαζί με τὴν ἔλλειψιν συντονισμένης ἐπιστημονικῆς καθοδήγησιν, ἐπιβάλλουν τὴν ἄμεση ἀναδιάρθρωσιν τῶν καλλιέργειων, βίσει ἐπιστημονικοῦ σχεδίου καὶ ἀφοῦ προηγηθῆ ἡ μελέτη τῶν δυνατοτήτων τῆς γῆς καὶ ἡ κτὰ προῖον μεγαλύτερη ἀπόδοσιν. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς κλιματικὰς συνθηκὰς τῆς νήσου, ἡ σιτοκαλλιέργεια πρέπει νὰ περιορισθῆ σὶα φυσιολογικὰ τῆς ὄρια καὶ νὰ προτιμηθῆ ἡ καλλιέργεια προϊόντων ποὺ ἀποδίδουν μεγαλύτερον εἰσόδημα. Βεβαίως γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἀπαιτηθοῦν μέσα ὕλικα, ἐντατικότερη ἐπιστημονικὴ παρακολούθησιν καὶ καθοδήγησιν, ἐφαρμογὴ συγχρονισμένων μεθόδων γιὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος τοῦ ἔδαφους καὶ προσανατολισμὸς πρὸς τὴν ἐντατικὴ καλλιέργεια. Ἡ προσπάθεια αὕτη πρέπει νὰ συνδυασθῆ μετὰ τὴν προετοιμασίαν γιὰ ἀναδαμὸν τῆς γῆς, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ καθυστερῆ περισσότερον, ὥστε νὰ λείψῃ ὁ πολυτεμαχισμὸς τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ὁποίας καταντὰ δύσκολη καὶ ὑπερβολικὰ δαπανηρὴ ἡ ἐκμετάλλευσιν. Ἀπαραίτητη, ὡστόσο προϋπόθεσιν τῆς βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν καλλιέργειας καὶ τῆς αὔξησιν τῶν ἀποδόσεων, ἀλλὰ καὶ τὸν περιορισμὸν κατὰ τὸ δυνατόν τῶν ἀγροναπαύσεων. εἶναι ἡ ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀρδευτικοῦ προβλήματος. Σήμερον ἀπὸ τὴ συνολικὴ ἔκτασιν τῆς καλλιέργησιμος γῆς ποτίζονται μόνον 600 000 σκάλες. Ἐπὶ τὴν περιθώρια αὔξησιν τῆς ἀρδευσιμος ἔκτασιν, ἡ δὲ Ἑπρεσία Ἰδάτων ὑπολογίζει ὅτι μπορεῖ νὰ διπλασιασθῆ ἡ ποσότητι νεροῦ ποῦ τώρα χρησιμοποιεῖται, μετὰ τὴν κατάλληλη δέσμευσιν τῶν ρέντων ὑδάτων καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν υπογείων. Ἄν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐμφανιζομένους ὡς εἰδικούς Κυπριολόγους ἀπισιωπάται ἡ σημασία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κρατικῶν κτημάτων γιὰ τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν, κρίνεται ὅτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ ζωτικότερα, χωρὶς τὴν ὀρθὴν τὸν δὲ ἀντιμετώπισιν καὶ λύσιν δὲν διαγράφονται εὐνοϊκῆς